

Toppers van Toen

Lesdoelen:

- De leerlingen krijgen een sfeerbeeld van de muziek die in Nederland rond de Tweede Wereldoorlog populair was.
- De leerlingen leren op welke manieren er in die tijd naar muziek geluisterd werd.
- De leerlingen maken kennis met spotliedjes die o.a. in Tilburg tijdens de bezettingsjaren werden gezongen.
- De leerlingen schrijven zelf de tekst van een spotliedje.
- De leerlingen reflecteren over de tekst van een herdenkingsliedje.
- De leerlingen krijgen een beeld van de muziek die vlak na de oorlog in de stad te horen was.

Nodig:

Digibord

Powerpointpresentatie "Toppers van Toen"

Geluidsbestanden

Werkblad Spotliedjes

Tijd:

3 x 30 minuten of 2 x 45 minuten

Het schrijven van de tekst van een spotliedje (dia 7) kost even tijd.

Instructies:

De Powerpointpresentatie leidt je door de les heen. In de les zitten geluidsfragmenten en filmpjes die soms tamelijk lang duren: laat van elk fragment een stukje zien en horen. Schat zelf in hoe lang de leerlingen geconcentreerd kunnen luisteren en kijken.

Dia1: Bespreek de lesdoelen.

Dia 2: Gaat over het beroemde oorlogsliedje "Lili Marlene". Laat de tekst van de dia door een leerling lezen of lees die zelf voor. De leerlingen luisteren naar drie versies van het liedje in drie talen. Geef voor dat ze gaan luisteren de luisteropdracht: **Hoor je verschillen in de manier van zingen, of de instrumenten die gebruikt worden?** Hou hier nog een gesprekje over.

Dia 3: Lees de tekst met de leerlingen, kijk naar (een stukje van) het youtube-filmpje over The Ramblers. Luister naar "Wie is Loesje?". Luistervraag: **Wie is die Loesje eigenlijk?**

Dia 4: Lees de tekst met de leerlingen.

Dia 5: Luister naar de drie korte spotliedjes: **De leerlingen denken na over het antwoord op de vragen:**

1. Herken je de melodieën?
2. Welk "kleurtje wordt bedoeld?"
3. Wie is "je weet wel wie"?

4. Wie is “die rotmof”?
5. Wie is de “Führer”?

Bespreek de antwoorden met de klas.

Dia 6: Lees de tekst en luister naar het liedje. Verkoopt die NSB-er alleen maar kranten of verkoopt hij nog iets wat nog veel belangrijker is? (*hij verkoopt of “verkwanselt” Nederland voor een paar centen....*)

Dia 7: Lees het verhaaltje over een fictief land, een fictieve dictator en een fictieve bezetting.

De leerlingen gaan in groepjes of alleen de tekst van een spotliedje schrijven op de melodie van “Hallo allemaal” (luister vast even naar het geluidsfragment.)

Deel de werkbladen hiervoor uit en bespreek vooraf de instructies die daar op staan. Laat de leerlingen hun eigen tekst zingen met de begeleidingsmuziek. In de begeleidingsmuziek wordt het liedje vier keer gespeeld. Het is leuk als vier leerlingen of vier groepjes hun tekst achter elkaar doorzingen. Begin daarna met de volgende vier, enz.

Dia 8: Gaat over een serieuzer herdenkingsliedje van Willem Wilmink en Harry Bannink. Het gaat over Joodse kinderen die in het begin van de bezettingstijd in de sjoel (synagoge) les krijgen van hun rebbe (rabbi). De rabbi voorvoelt wat er staat te gebeuren en wil de kinderen iets meegeven.

Bespreek de foto’s ook even: Joodse kinderen op school, Anne Frank, de synagoge in de Willem II-straat in Tilburg, het Joodse meisje uit Tilburg:

Helga's familie vluchtte voor de [nazi's](#) naar Nederland. In Tilburg bezocht zij de [Rijks-HBS](#). Haar moeder stimuleerde haar culturele ontwikkeling; Helga speelde piano en kon goed tekenen. Ze werd verliefd op de jonge kunstschilder Kees van den Berg.^[2] Nadat de familie Deen in februari 1943 uit hun huis werd gezet omdat het werd toegewezen aan een inspecteur van politie, werden zij op 1 april geïnterneerd in Kamp Vught. In juli van dat jaar werd ze overgebracht naar het [vernietigingskamp in Sobibór](#), waar zij op [16 juli](#) werd vermoord, evenals haar ouders Willy Deen en Käthe Deen-Wolff, en haar broer Klaus Gottfried A. Deen.

Het dagboek, een [schoolschrift](#) waarin ze met potlood schreef, was gericht aan Kees van den Berg en werd na haar deportatie het kamp uitgesmokkeld. Kees hield het zijn leven lang geheim. Van zijn kant stuurde hij tot na de oorlog vele brieven, die steeds werden teruggestuurd. Het dagboek werd door de zoon van Kees van den Berg op 19 oktober 2004 aan het [Regionaal Archief Tilburg](#) aangeboden. Op 12 maart 2007 is het dagboek in druk verschenen (uitgeverij Balans). Het eerste exemplaar is op die dag in het Regionaal Archief Tilburg door Gerrit Kobes uitgereikt aan Conrad van den Berg, zoon van Kees. (Bron: Wikipedia)

Laat het liedje horen: tijdens het luisteren denken de leerlingen na over de volgende vragen:

- **Over welke kinderen gaat dit liedje?**
- **Het liedje wordt langzaam gezongen. Waarom is dat zo?**
- **Klinkt het liedje vrolijk of droevig? Waarom vind je dat?**
- **In het derde couplet zegt Willem Wilmink: “kennis is geen macht, maar kan toch nog wel een lichtje zijn in stikdonkere nacht”. Wat bedoelt hij met die zinnen?**

Dia 9: Gaat over de muziek van na de bevrijding. Luister naar "In the mood" van Glenn Miller.

Vraag: Waarom zou dit zo'n grote hit geworden zijn?

Lees de tekst van het rode en witte vak. Kijk naar het filmpje van de Tilburg Bigband, die nog steeds bestaat. (Klik op de foto van de Tilburg Bigband om de link te openen).

Luister naar het laatste liedje ("Trees heeft een Canadees). **Vraag: Dit liedje past precies bij de tijd waarin het geschreven is. Waarom?**

Dia 10: Gebruik de vragen van dia 10 voor reflectie en een slotgesprek.